

Davant les realitats sagnants

Reunió dels parlamentaris nacionalistes

El plet de Catalunya

REUNIDES en el local de la Lliga Regionalista les minories nacionalistes del Congrés i del Senat per a canviar impressions sobre l'actual situació política i especialment pel que toca a la guerra del Marroc, així com també respecte la conducta a seguir davant els criminals excessos comesos en les darreres eleccions de diputats a Corts celebrades a Granollers, acordaren protestar davant del país, de la manera més enèrgica, contra l'incompliment per part del Govern de les promeses fetes en constituir-se i fer constar la seva decidida hostilitat contra l'actuació que desenrotlla el Govern a l'Àfrica, que porta l'escolament de la nostra joventut i la ruïna econòmica, sense cap avantatge positiu.

Els reunits feren notar el fracàs que tot ço que ve succeint assenyalava de la famosa campanya de les responsabilitats, que no ha servit ni tan sols pel que havia d'ésser el seu més principal objecte: evitar que els governants d'ara incorrin en responsabilitats de tanta o major gravetat que aquelles que amb aquella campanya es tractava d'exigir.

Els senadors i diputats nacionalistes es dolgueren que en moments tan greus, i quan la seva preocupació havia d'ésser la de posar remei a tan dolorosos mals, la concentració lliberal governant s'entretingué quasi exclusivament, a Madrid, en maniobres de baixa política, i a Catalunya, en la tasca antipatriòtica i incivil d'extrafer pels més reprobables mitjans l'expressió de la voluntat popular, com ha ocorregut en les eleccions darreres de Granollers, emparant tota mena de criminals vulgars, falsificadors d'actes i pistolers, sense consciència del perill d'aquesta política, més que mai en aquests moments que cada dia s'assenyala més a Catalunya el radicalisme inconformista.

Convenguts de l'estat actual de l'opinió catalana, els senadors i diputats nacionalistes se'n faran intèrprets així que s'obri el Parlament amb la major energia, considerant vinculat fermament el prestigi de les minories nacionalistes en el cas de Granollers i en el menyspreu del Govern al problema de Catalunya, que sembla seguir sense merèixer-li la més petita atenció.

Quan s'anuncii l'obertura tornaran a reunir-se.

Notícies de l'estranger

Desgràcia a Milà

Milà, 6. — Estant treballant uns obrers en la construcció d'un túnel, es produí una esclavissada de terres, sepultant trenta obrers. L'accident causà tres morts i tretze ferits. — Havas.

El viatge d'Alfons XIII a Itàlia

Roma, 6. — El «Mensajero» sota el títol «Saludem al Rei d'Espanya» publica avui un interessant article que comença dient que el poble italià haurà acollit amb sincer entusiasme la notícia donada ahir pel President senyor Mussolini en el Consell sobre el pròxim viatge a Roma del Rei don Alfons XIII, el gran monarca espanyol les simpaties del qual per Itàlia, pel seu rei i pel seu nou règim són tan manifestes.

Els italians sabem i no oblidem que la política espanyola no ha constituït mai un obstacle en el nostre camí i que Espanya és un gran país llatí, catòlic i mediterrani.

Una veritable afinitat existeix entre les dues penínsules, que s'estenen com baluart avançat de la llatinitat en un mateix mar, de la mateixa manera que existeix una real afinitat psicològica entre aquests dos pobles que viuen el mateix clima i que tenen tradicions idèntiques, la mateixa fe i la mateixa aspiració pacífica i intransigent d'afirmar-se en el món amb la seva pròpia vitalitat. Venint per primera vegada a aques-

ta Roma que difundeix el seu encant inborrable el mateix avui que en els temps del seu primitiu esplendor, el Rei d'Espanya don Alfons XIII tindrà la sensació directa i precisa de la simpatia viva i constant que Itàlia sent envers el gran Estat, els destins del qual impliquen també qüestions de veritable importància que baxem d'estudiar i resoldre en íntima col·laboració.

Aquestes qüestions (basta pensar en la conclusió d'un Tractat comercial) accentuen la seva importància molt principalment en el terreny polític, la qual cosa indica que ambdós governs han de posar molt especial atenció en veures sempre acompanyats de la millor voluntat per a definir-se i desenrotllar-se dintre de l'interès comú i la comú ventajosa.

L'esdeveniment que s'anuncia, té una importància molt gran de significació per tant, no deixarà, doncs, de produir conseqüències agraïdes per ambdós països que tornen a trobar-se sobre el gran camí obert per la civilització romana. — Havas.

L'afer de Fiume

París, 6. — El senyor Poincaré ha rebut la visita del senyor Patixir, el qual ha expressat la seva esperança d'una pròxima solució de Fiume. — Havas.

L'hereu de Iugoeslàvia

Belgrad, 6. — La reina ha donat a llum un nen. Amb aquest motiu la ciutat celebra grans festes. — Havas.

Les finances alemanyes

Berlin, 6. — Al ministeri de Finances s'han canviat les primeres converses encaminades a introduir la unitat monetària estable a Alexandria. — Havas.

París, 6. — Comuniquen de Berlín a «Le Journal» que el Govern del Reich té la intenció d'incorporar-se de les divises estrangeres en circulació pel país, restablir la llibertat d'exportació, abolir les oficines de comerç exterior i controlar rigorosament les exportacions. — Havas.

La festa de les colònies escolars

Ahí a la tarda va celebrar-se la festa de conjunt de tota la mainada que han format les 45 colònies escolars que l'Ajuntament va enviar 37 dies a diversos indrets de Catalunya, a la vora de la mar i als cims de les muntanyes, per a enrobustir llurs febles i delicats organismes.

A les tres de la tarda s'aplegaren a la plaça de Catalunya les 1.250 criatures. Precedits d'una secció muntada de la guàrdia urbana, de la bandera de la ciutat, enlaurada per macers de l'Ajuntament muntats, i d'una banda de música, començà la desfilada per les Rambles de les colònies de nois acompanyats de llurs mestres i mestresses, i l'ensame d'una munió de mares que també els seguien.

Venia després una altra banda de música i seguien les seccions de noies i la banda municipal.

Presidí el seguici la Comissió de Colònies Escolars representada pel regidor En Josep Rovira, els vocals senyors Turro, Bracons, Domènec, Constantí, el secretari senyor Palau i els metges doctors Radua i Fuster.

En passar el seguici per la Rambla, cridava l'atenció dels vianants que s'aturaven formant renglera i dels veïns que sortien per les balconades. Aquella aglomeració de mainada s'anava amb la presència de la gent i els sons de les músiques i s'expandien cantant a chor les cançons catalanes que varen aprendre durant el sojorn de l'estiu.

Al carrer de Fernando l'espectacle s'ha intensificat.

A la plaça de Sant Jaume les músiques anaren tocant mentre les colònies hi entraven i es formaven dues grans agrupacions: a un costat els nens. Aquests quan han començat a entrar les nenes han enlaurat els capells fent-ne una vistosa bellugadissa.

Quan ja havien entrat les colònies de nenes i avançava la Comissió, les colònies de nens voleiant capells i les nenes voleiant mocadors blancs, l'han saludada.

La Comissió ha pujat, ha entrat a la Casa Consistorial i ha estat rebuda pel tinent d'alcalde En Josep Nonell, que representava a l'alcalde, els regidors senyors Palau i Escóla, el secretari accidental senyor Lahoz i altres alts funcionaris.

El senyor Rovira, en nom de les colònies escolars va remercier a l'Ajuntament la decidida protecció que dona a l'infant treient-lo una temporada de la ciutat i enviant-lo a fer vida al mig de la Naturalesa i l'invitava a que sortís a la balconada a presenciar la seva obra i a rebre una salutació d'aquell eixam de mainada agraïda.

El senyor Nonell declarà que l'Ajuntament estava molt satisfet de la manera perfecta com la Comissió realitzà el seu propòsit i es felicità del beneficiós resultat que obtingué la salut d'aquella mainada que retorna a ciutat plena de joia i de salut.

Tots els alts aplegats varen sortir a la gran balconada central i quan la mainada n'hagué esment, es mogué una cridria i una gran bellugadissa de capells i mocadors, pre-

La terrible catàstrofe del Japó

Nous detalls del gran cataclisme sísmic

La situació a Toquio

LES AMBAIXADES I LEGACIONS ESTRANGERES

Nagasaki, 6. — A conseqüència dels terratrèmols, han quedat destruïdes les Ambaixades de França, Itàlia i Estats Units, i les Legacions de Suïssa, Polònia, Txecoslovàquia, Xina i Holanda. S'ha salvat l'Ambaixada d'Anglaterra.

El Banc del Japó ha resultat parcialment destruït.

L'ambaixador d'Itàlia ha resultat mort, i s'han salvat l'ambaixador i el cònsol de Bèlgica. — Havas.

París, 6. — En el ministeri de Negocis estrangers s'ha rebut el primer telegrama, després de la catàstrofe, de l'ambaixador de França a Toquio confirmant que durant els dies 2 i 3 de l'actual quedaren destruïdes a conseqüència de l'esmentada catàstrofe les ambaixades anglesa, nord-americana, francesa i italiana i la Legació de Xina.

El Govern ha organitzat amb gran rapidesa la prestació de socors als damnificats.

L'arsenal de Yokosuka ha quedat també completament destruït, salvant-se els ministeris de Guerra i Marina, el mateix que els llocs on hi ha enclavats el Banc i nombroses oficines importants. — Havas.

EMPRESONATS MORTS

Osaka, 6. — Un aviador que ha explorat detalladament els voltants de Toquio i Yokohama diu que segons tots els indicis han mort un infer de presos als quals no fou possible prestar auxili en els moments de l'incendi. — Havas.

LA TERRIBLE SITUACIÓ DE TOQUIO

Nagasaki, 6. — S'ha aconseguit restablir les comunicacions entre Yokohama i Washington.

En general, la situació de les regions sinistrades revesteix extraordinària gravetat, puix l'escassetat de queviures és molt gran, especialment a Toquio.

S'ha ensorrat l'hospital militar de

sentant un bell espectacle d'animació infantil.

Les colònies seguien cap al parc, guardant el mateix ordre, i la presència s'hi afegí l'Ajuntament precedit per dos agutzils i dos macers de gala.

Al parc hi hagué una gran animació. La gran plaça i la monumental escalinata de la cascada estava atapeïda de gent. Al davant del casino restaurant, en una gran cleda, asseguts en cadires, hi havia tota la mainada. Les músiques tocaven en el temple. En un petit cafal que hi havia al mig, dos pallassos varen fer esclatar en rialles a les criatures. La societat Recreos i Atraccions els va obsequiar amb un berenar. S'engegaren globus grocsos que movien un rebombori infantil i per últim s'aviaren focs japonesos.

Les autoritat i altres personalitats foren obsequiats amb un bonx de pastes i vins generosos dins del casino. Va concórrer a l'acte, acompanyat de l'ex-regidor En Josep Carabon l'eminent professor alemany doctor Plaffier, que restà encisat i meravellat d'aquella festa ciutadana en pro de la cultura física de la nova generació.

Les criatures anaven sorrint del còs i a fora hi trobaven a llurs mares que ja els esperaven molt satisfetes dels obsequis i atencions que s'havien tingut a llurs fillets.

L'obra de les colònies escolars és molt digna de lloanca per son tonament i per la manera ordenada i perfecta com es realitza.

Yokohama, morint nombrosos malalts que hi havia allotjats. — Havas.

Toquio, 6. — Els canals i els molls d'aquesta població, on s'ofegaren nombroses persones que fugien del foc, estan plens de cadàvers en estat de descomposició.

Els supervivents a la catàstrofe es troben en un estat lamentable, puix estan mancats de queviures i allotjament. — Havas.

ELS XINESOS I ELS ESTRANGERS MORTS A YOKOHAMA

Toquio, 6. — A la ciutat de Yokohama han mort cinc mil xinesos. — Havas.

Xicaga, 6. — Comuniquen de Kobe al periòdic «The Tribune», que a Yokohama han mort cinc cents estrangers a conseqüència de la catàstrofe d'aquests dies. — Havas.

UN TREN CAIGUT AL MAR

Nagasaki, 6. — El proppassat dissabte, dia 1, un tren de passatgers va caure al mar, a la regió de Kobe. A conseqüència d'això, s'ofegaren tres cents persones. Nombrosos passatgers han estat recollits per vapors que es trobaven pels voltants. — Havas.

EL CENTRE DE LA SOTRACADA

Osaka, 6. — Segons l'Observatori de la Universitat Imperial de Toquio, el centre de les sotragades sísmiques del dissabte i diumenge proppassats, estava situat en ple Océa, a seixanta dues milles de Toquio en direcció Sud. — Havas.

VAIXELLS PERDUTS

Londres, 6. — Comuniquen de Osaka que sembla que naufragaren durant el terratrèmol i la marea dos vaixells de guerra japonesos que es trobaven a la rada de Yokohama.

També es dona com a perdut el vapor «City Of Odawara». — Havas.

ELS TERRATREMOLS DE DISSABTE I DIUMENGE

Sant Francisco de Califòrnia, 6. — Un radiograma de Iwaki anuncia que durant la jornada del dissabte hi hagué 216 sotragades sísmiques a Toquio, de les quals, la més violenta, durà sis minuts. El diumenge se'n registraren 57 a la capital. — Havas.

MALALTS QUE MOREN A TOQUIO

Shanghai, 6. — Segons notícies rebudes del Japó, en els incendis que es produïren durant la catàstrofe moriren cremats prop de 800 malalts que estaven allotjats a un hospital immediat a la Universitat de Toquio. — Havas.

EL NOMBRE DE VICTIMES

Encara que alguns telegrams de certes agències han parlat de dos i tres milions de víctimes, és evident que el nombre de morts no arriba a aquestes xifres.

Segons els telegrams que el «Times», de Londres, ha rebut directament de l'Assahia, d'Osaka, el nombre de morts és de dos cents mil a tres cents mil, xifra sense precedents en les catàstrofes sísmiques. Tampoc és exacte que entre les ciutats destruïdes hi hagi Osaka, com han dit alguns telegrams, per errors molt explicables de transmissió i traducció, atribuint com a esdevinguts a Osaka els fets que eren municipals des d'aquella població. Ni a Osaka ni a Kobe, el terratrèmol ha causat pèrdues ni desgràcies. Tampoc a Nagasaki, situada en altra illa, molt més lluny encara de Toquio i Yokohama que Osaka i Kobe.

AUTORITZEU LES NOTES DE LES QUALS ENS PREGUEN LA PUBLICACIÓ, AMB UN SEGELL O UNA FIRMA QUE ENS SIGUI CONEGUDA.

El conflicte entre Itàlia i Grècia

Albània tanca la frontera de Grècia

Les illes de Maslero, Fano i Mathraki ocupades pels italians

Els vaixells de guerra grecs es retiren al golf de Volo

L'actitud del Consell de la Societat de les Nacions

ALEXANDRE ZAIMIS

Del qual parlen els telegrames com a probable President d'un gabinet grec de concentració

LA CAPITAL

Alguns telegrames diuen que el Govern japonès, tenint en compte la terrible situació en que ha quedat Tòquio, pensa traslladar la capital a Osaka o Kioto.

ACORDS DE LA CONFERENCIA DE AMBAIXADORS

París, 5. — La Conferència d'Ambaixadors, ha pres en consideració: Primer. — Que Grècia accepta, en el cas de la seva responsabilitat en l'assassinat de la comissió militar italiana de delimitació de fronteres, restés demostrada, donar quantes reparacions decidís la Conferència. Segon. — Que Grècia proposa el nomenament d'una Comissió investigadora, constituïda per delegats de les tres potències representades en la Comissió de delimitació de fronteres a Albània, i considerant, demés, que la responsabilitat dels Estats en els atemptats de caràcter polític, comesos en el seu territori és un principi de Dret internacional, ha sotmès immediatament a estudi les modalitats d'aquella investigació.

La propera sessió de la Conferència d'Ambaixadors es celebrarà, tot el més tard, passat demà, divendres. La Conferència d'Ambaixadors ha donat compte immediatament d'aquesta decisió a la Societat de Nacions. — Havas.

EL BRASIL I L'URUGUAI ES SOLIDARITZEN AMB ITÀLIA

Roma, 6. — «La Tribuna» diu que els Governos del Brasil i de l'Uruguai han decidit encarregar a llurs representants a la Societat de Nacions, que es solidaritzin amb l'actitud d'Itàlia. Això significa, segons l'esmentat diari, que si Itàlia es decidís separar de la Societat de Nacions, no seria sola, puix el Brasil i l'Uruguai no l'abandonarien. — Havas.

ALBÀNIA TANCA LA FRONTERA DE GRÈCIA

Roma, 6. — «La Epoca» diu que segons notícies rebudes de Durazzo, el Govern albanès ha ordenat el tancament de la frontera amb Grècia, havent estat ja complimentada l'ordre. — Havas.

ITALIA REPETEIX QUE L'OCCUPACIÓ DE CORFÚ ES TEMPORAL

Moscou, 6. — El representant d'Itàlia en aquesta població ha fet remesa a Txitxerin d'una nota en la qual es diu que l'ocupació de Corfú no és més que una sanció de caràcter temporal. — Havas.

DECLARACIONS DE SALANDRA

Ginebra, 6. — En la sessió celebrada aquest matí pel Consell de la Societat de les Nacions, el delegat italià senyor Salandra féu les següents declaracions: «El vil assassinat de la missió ita-

El Consell de la Societat de les Nacions va celebrar el dimecres al matí reunió per a tractar del conflicte sorgit entre Itàlia i Grècia. La sessió era pública i hi assistiren molts delegats a l'Assemblea reunida actualment.

El delegat d'Itàlia senyor Salandra va llegir la declaració del seu govern sobre l'assassinat de la delegació italiana i de l'ocupació de Corfú i va sostenir la incompetència de la Societat de les Nacions.

El delegat de Grècia senyor Politis va sostenir tot el contrari i declarà que degut al convenciment que Itàlia havia infringit el pacte ocupant Corfú, Grècia s'havia apel·lat a la Societat.

Acabades aquestes dues intervencions lord Robert Cecil, delegat d'Anglaterra, demanà la lectura en públic dels articles 10, 12 i 15 del pacte.

Enmig d'un silenci impressionant l'interpret oficial donà lectura als articles esmentats primer en francès i després en anglès. Aquests articles declaren que els Estats membres de la Societat es comprometen a respectar l'Integritat territorial i a no recórrer, en cas de divergència, a l'arbitratge o a la Societat de les Nacions.

Quan fou acabada la lectura, el representant de la Gran Bretanya afegí:

«Aquestes mateixes estipulacions figuren als tractats de Saint Germain, de Trianon i de Neuilly. Si llurs termes no són respectats, seran destruïdes les bases de l'Europa».

L'emoió fou general. Esclataren alguns aplaudiments que foren reprimits tot seguit.

«Demano — afegí lord Robert Cecil — que ens reunim demà. L'Assemblea té el desig d'estar al corrent de les nostres deliberacions i de les nostres decisions».

El senyor Branting (Suècia) aprovà la proposta. El senyor Hanotaux

(França) féu observar que el termini era massa curt.

El president va cloure l'incident declarant que els membres del Consell decidiran la data de la propera reunió que se celebrarà tan aviat com sigui possible.

El corresponent de «Le Temps» a Ginebra comunica les següents impressions:

«La importància del conflicte greco-italià en les seves possibles relacions amb la Societat de les Nacions es manifesta cada vegada més. Tot hom es dona compte que un esdeveniment com aquest no pot deixar indiferent la Societat de les Nacions però hi ha també poques persones que no pensin que aquest afer podria ésser una càrrega ben dura, fins perillosa, per a l'organització de Ginebra. Aquest esdeveniment, les conseqüències del qual a cada moment poden revestir un caràcter d'extrema gravetat, ha estat com una bomba llançada dins una reunió d'apacibles juristes que iniciaven l'Assemblea. De totes les crisis que s'han desenvolupat i amb èxit pel Consell, el conflicte greco-italià — és sens dubte la més difícil, sobretot donada l'actitud presa per alguns delegats de l'Assemblea».

En efecte, ja dissabte, els delegats dels països escandinavs es van reunir per tal d'acordar l'actitud comuna davant l'esdeveniment que, des de fa dies, és l'objecte de totes les preocupacions. Després els representants de Dinamarca, Noruega i Suècia s'han reunit diverses vegades i no és un secret per ningú l'esforç realitzat per ells per tal d'obtenir de les petites nacions que precisin l'actitud. De totes maneres els esforços de les grans potències, que fan obra de pacificació, sembla que han donat fruits.

S'atribuïa als senyors Branting,

Nausen i Zahle la intenció de presentar a l'obertura de l'assemblea una moció encaminada a que l'assemblea s'ocupés del conflicte greco-italià abans que comencés, com cada any, la discussió general del report sobre l'obra del Consell i al treball del secretariat. S'assegurava també que aquests delegats havien pres la decisió d'abandonar la sala si no se'ls donava satisfacció. Però un cop de sorpresa d'aquest gènere no està dins les habituds de l'Assemblea de Ginebra. Aquesta idea, que no hauria tingut altre resultat pràctic que el d'enverinar inútilment els debats, avui és abandonada. Els diplomàtics de la Societat de les Nacions tenen altres mètodes susceptibles d'atenuar una situació a prou perillosa per si mateixa, encara que la posició de les petites nacions podrà explicar-se per llur voluntat de veure aplicat el pacte que constitueix per elles una veritable carta de garantia.

Es indubtable que la Societat té jurisdicció per a jutjar les discrepàncies d'aquesta mena, però no pot entrar de totes maneres sobre les atribucions d'altres organismes sense crear dificultats materials innombrables. I, en el cas que ens ocupa, l'organisme que ha de jutjar primer és incontestablement la conferència dels ambaixadors.

Si el senyor Mussolini rebutja deixar discutir per la Societat de les Nacions la discrepància d'Itàlia amb Grècia, accepta en canvi que la qüestió sigui plantejada davant la conferència dels ambaixadors. Gràcia sembla ésser de la mateixa opinió. Si la Societat de les Nacions no pot i no deu estar passiva davant l'ocupació de Corfú, el Consell podria, tot exercint la seva influència mitjançantadora entre les dues parts, esperar la decisió de la conferència dels ambaixadors.

«Aquesta és l'opinió que sembla generalitzar-se».

Què ha pretingut, en efecte, Grècia? Senzillament. Que havia de considerar l'ocupació de Corfú com a un acte d'hostilitat que podria ocasionar una ruptura perillosa per a la pau, però Itàlia declara que aquesta ocupació no té caràcter hostil i que es tracta simplement d'assegurar el compliment de les obligacions derivades de la responsabilitat del crim de Janina.

Afegeix el senyor Salandra que la creació de la Societat de les Nacions no constitueix el renunciament dels drets que tenen els Estats d'obrar en pro de la defensa del seu dret i dignitat.

La pau del món, terminà dient el senyor Salandra, no està amenaçada ni torçada per un acte de garantia com el portat a cap per Itàlia. Ho seria més probablement si els responsables pensessin que hi ha mitjà de substraure a les conseqüències de la seva falta, queixant-se de les sancions i tractant de fer oblidar la causa que féu necessàries aquelles sancions.

Per aquestes raons lleugerament exposades i sota reserva de desenvolupar-les si és menester i amb el que disposen els punts de vista dels fets i del dret, el govern italià expressa, amb caràcter irrevocable, la seva opinió en el sentit de que no procedeix que el Consell atengui els requeriments de Grècia. — Havas.

LA CONFERENCIA D'AMBAIXADORS

París, 6. — La Conferència d'am-

SENYOR POLITIS

Que ha defensat el dret i el deure de Grècia a la Societat de les Nacions

baixadors es reunirà demà, al matí, per a continuar l'examen de les modalitats de la investigació que ordenarà practicar amb el fi de descobrir quins són els culpables de l'atemptat comès prop de Janina. — Havas.

L'ESQUADRA GRECA ES RETIRA AL GOLF DE VOLO

Atenes, 6. — Amb el fi d'evitar tot possible contacte amb la marina italiana, la flota grega ha rebut l'ordre de retirar-se del golf de Volo, situat en el mar Egeo. — Havas.

MES ILLES OCUPADES PER ITÀLIA

Roma, 6. — Telegrafien de Corfú al «Corriere de l'Italia» anunciant que les tropes italianes han ocupat, sense incidents de cap classe, les illes Maslera, Faud i Mathraki. — Havas.

CELEBRANT L'ACTITUD DE FRANÇA

Roma, 6. — En l'opinió pública italiana ha causat la més favorable impressió la notícia rebuda de París, segons la qual ha estat el representant de França en la Conferència d'Ambaixadors, el qui va mantenir la tesi de que la responsabilitat de Grècia era absolutament certa, ja que l'assassinat de la Missió italiana fou fet en territori grec. — Havas.

AITACIO A LA FRONTERA EPIROTA

Roma, 6. — Els telegrames que es reben de Janina diuen que s'observa un gran moviment entre les partides gregues en armes que circulen pels voltants de la frontera de l'Epir, entre les qual hi ha la capitanejada pel famós bandoler Visfilivas, i la de l'altre famós bandoler que es troba prop del pont de Berat.

L'habitual hostilitat dels grecs contra els italians s'ha reproduït aquests dies. Els diaris recorden que l'any 1917 un sergent grec va matar un soldat italià i v afeirir-ne altres. Agafat pels «carabinieri» italians, aquests van accedir a la petició de que entregat a les autoritats gregues, les quals el sotmeteren a procés, però el deixaren immediatament en llibertat, adduint per a això el següent curiós argument: «El sergent era epirota i, per tant, havia assassinat els italians impulsat per nobles raons de patriotisme». — Havas.

Recomanem a les entitats i als particulars que tenen a bé trametre'ns articles o notes suplicades, la necessitat absoluta (sense la qual no ens és possible fer-ne el menor cas) d'avaluar degudament els originals amb un segell o una firma.

La Veu de Catalunya

DIARI NACIONALISTA CATALÀ D'AVISOS I NOTÍCIES

Divendres, 7 de setembre de 1923

El viatge del senyor García Prieto

MENTRE uns diaris diuen que per inaugurar l'Exposició del Moble vindrà, en representació del govern, el Ministre de Foment, senyor Portela, altres periòdics insisteixen a anunciar el viatge del senyor García Prieto.

Molt acostumats ens tenen els governs de Madrid a les més inversemblants improvisacions de la inconsciència, però ja diem ahir que no podem creure que el senyor marquès d'Alhucemas desconegui la realitat de la situació de Catalunya i de Barcelona.

Els governants conscients de llurs deures realitzen aquests viatges i fan aquestes visites quan poden servir per posar en contacte el poble amb l'autoritat. Però el senyor García Prieto no pot ignorar la distància que separa el poble de Catalunya de la concentració lliberal.

A les causes generals que fan que a Catalunya l'Estat espanyol no sigui un Estat nacional, mentre no sigui resolt el plet català en el sentit d'una convivència que hi garanteixi el lliure desenvolupament de la personalitat catalana, cal afegir ara les causes especials de divorci entre l'opinió pública de la nostra terra i el govern de concentració lliberal que presideix el senyor marquès d'Alhucemas.

Catalunya no ha oblidat — ni el senyor García Prieto ha fet res per aconseguir que ho oblidés — la conducta electoral del govern, intentant estrafar la voluntat popular i entrebantant la lliure emissió del sufragi, convertint aquest dret i aquest deure de ciutadania en una burleria o en una tragèdia. Catalunya no ha oblidat la conducta del govern abans de les eleccions, nomenant alcaldes de R. O., destituïnt Ajuntaments populars, cometent tota mena de contrafurs, atropells i coaccions. Catalunya no ha oblidat la conducta del govern en les eleccions, inundant els districtes de delegats governatius, empresonant els electors patriotes, realitzant una sèrie inòcua d'arbitrarietats i de mancaments a la llei. Catalunya no ha pogut oblidar la conducta del govern després de les eleccions, afavorint els falsificadors d'actes i exercint damunt el Tribunal d'Actes la pressió més escandalosa, per tal que deixés sense representació els districtes nacionalistes o n'annullés les eleccions o proclamés els candidats anticatalanistes, derrotats pel cos electoral.

Catalunya no ha oblidat que el govern de la concentració lliberal ha coincidit amb el moment de la màxima intensitat del terrorisme barceloní. Catalunya no ha oblidat que el govern del senyor García Prieto s'entestà a mantenir al govern de Barcelona el senyor Raventós i al govern de Girona el senyor Lueje contra l'opinió pública expressament i reiteradament manifestada. Catalunya no pot oblidar que la conducta inconcebible del govern i la inqualificable lleugeresa de les seves declaracions oficioses motivaren l'estat d'esperit que tingué exteriorització en aquella memorable manifestació contra el senyor Barber, víctima inconscient de la conducta del ministeri lliberal.

Catalunya no pot oblidar que el govern de la concentració lliberal ha coincidit també amb el moment de la màxima intensitat en l'ofensiva contra la riquesa catalana, en totes les seves manifestacions, el mateix les industrials, que les mercantils, que les agrícoles.

Catalunya no pot oblidar el menyspreu i la incomprensió del govern lliberal davant el problema nacionalista de la nostra terra.

Catalunya no pot oblidar que al Marroc s'escola la sang del seu jovent i la seva riquesa per la conducta insensata d'aquest govern, que ha contret la màxima responsabilitat de desacreditar alhora l'ocupació militar i el Protectorat civil.

Catalunya no pot oblidar el que representa, en aquests moments, haver aprofitat la comèdia irrisòria de la darrera crisi per a dur al Ministeri un enemic tan significat de la causa catalana com el senyor Armiani.

I si Catalunya no ha oblidat res d'això, i el senyor García Prieto no ha fet res ni està disposat a fer res perquè Catalunya ho pugui oblidar, quin objecte pot tenir aquesta anunciada visita, en la qual nosaltres, mentrestant, no creiem ni podem ni volem creure?

Dietari històric

7 setembre de 1769

CARLES III SUPRIMEIX L'IMPOST DE LA «BOLLA» DES DE L'ANY 1770

La «Bolla», era un antic impost que prenia aquest nom del segell de plom de forma rodona que es posava a les mercaderies. Era un vell dret

que cobrava la Generalitat, establert en temps de Pere II, aconseguit de les Corts a canvi de cabals donats a la Corona. En el seu origen només s'aplicava a les estofes de seda i llana, tant de fabricació indígena com estrangera, seguint una escala de graduació segons el lloc on s'exportava.

Amb el temps, aquell impost fou al·lunyat gravos: les Corts de Catalunya de 1610 tractaren de rebatzar-lo, però les gúrdies dels sobirans d'Espanya ho impedien. Finalment,

caiguda Barcelona en 1714, l'impost català de la «Bolla», passà com tots els drets de la Generalitat, a càrrec de la Reial Hazienda. L'any 1703 pujava a un 15 per 100 de totes les mercaderies que es venien a les tendes.

En constituir-se la Junta de Comerç es van fer les primeres gestions per a suprimir-lo, oferint una equivalència. Es van fer estadístiques, es recolliren dades i se celebraren reunions de fabricants per corregiments, i a la fi anà l'afar a la «Contaduría de Rentas», la qual es mostrà contrària a tot canvi.

S'havia de cercar un promedi de 2.019,122 rals i s'estudià un projecte gravant els gèneres estrangers amb força quantitat, i els d'Espanya més moderats. Del 15 per 100 es rebatjava el producte aquí elaborat, afegint-hi el que es rebria de la resta d'Espanya. El projecte portava la signatura del comte de Darnius, Joan de Fivaller i de Rubí, Francesc de Clota i Joan Vidal Mir.

A Madrid fou informat pels fiscals de finances, declarant-se l'un en pro i l'altre en contra. La burocràcia d'aquell temps — que infantia la d'ara — intervingué amb consules i dictàmens, informant novament la Junta de Comerç d'aquí, es convocaren els gremis, i per fi, en la data consignada, es va rebre la nova que el Rei havia resolt atorgar els drets de «Bolla» y Plomo de Ramos» des de l'any nou, i que es cobrés des del mateix dia l'equivalent proposat, amb una sola variació: que en la especie de pescas saladas debían comprenderse toda clase de pescados secos, salados y salpescados.

L'exit de la supressió fou tal, que anyalment sobraven quantitats lliurades als perjudicats de gremis de fora. Es demostrà la competència financiera dels que intervingueren en l'assumpte, i fou tal l'alegria, que a l'església de la Mercè se celebrà una funció de gràcies, sufragada pels gremis, en la qual predicà el P. Bernat Crosas, ex-provincial dels servites, qui demostrà la satisfacció de Catalunya i Barcelona i l'agraïment al Rei, posant-se en boca paraules del profeta Isaias. De la funció es feu un fullet, imprès a Can Tomàs Píster, a la plaça de l'Àngel, que es conserva a l'Institut d'Estudis Catalans, Col·lecció Bonshoms.

ESPIGOLAIRE

Les Idees i les Imatges

LES VIRTUTS PER DESESPERACIO

«El tercer assaig crític del llibre «Jugements» (1), de N'Henri Massis, està consagrat a l'anàlisi exacte de la personalitat i de l'obra de M. Maurice Barrès.

Abans d'endinsar-se en el tema complex i delicat, N'Henri Massis — barressista en principi com gairebé tots els joves elements nacionalistes francesos de la nostra època — assenyalà, per endavant, totes les excuses, totes les salvetes, totes les reserves justes a propòsit del gran valor intrínsec, polític i estètic que servia de intel·lectual aportació de l'autor del «Voyage de Sparte» i de «Les Déracinés».

N'Henri Massis, servidor dels alts interessos de la veritat, no vacilla, però, tampoc, com en els dos casos precedents, a denunciar el pòsit equivocat, la terribles psicològica, la inseguretat moral del pensament d'En Maurice Barrès.

Parla N'Henri Massis d'una pregona d'incompatibilitat entre les darreres generacions catòliques i el fons ideològic inspirador del teoritzador i de l'artífex del «Culte du Moi». L'ombra funesta i seductora d'Ernest Renan, ho entela tot. Per dèssola les afirmacions diverses s'hi obren les vegetacions de l'escepticisme, del dubte, de l'hedonisme més exacerbat.

Diu N'Henri Massis, terrible i clarivident:

«C'est la solution romantique. Notons que cet individualisme lyrique dissimule un réalisme assez terre à terre: sous tous les sentiments qu'il revêt, à travers toutes ses convictions et ses exaltations les plus hautes, il n'y a rien que des hardiesses d'hygieniste, somnolent de sa santé et de ses propres besoins».

Dubitem que amb unes paraules més correctes i amables hagi formulat ningú una crítica personal tan aguda i severa. És allò que hom en diu posar el dit a la llaga. Es fer pressió, per a parlar com el propi Maurice Barrès, sobre «el punt neuràlgic» de l'afar.

Butlletí internacional

6 de setembre de 1923

LES ELECCIONS A IRLANDA El resultat de les eleccions a Irlanda ofereix un interès tan viu per a tots nosaltres, els nacionalistes catalans, que volem completar els començats que en venim fent amb algunes noves dades força interessants.

Els nostres lectors ja en coneixen els resultats definitius. Aquests resultats són, com diem ahir:

Govern ...	63
Republicans ...	44
Independents ...	16
Treballistes ...	15
Pagesos ...	15
Total ...	153

Es curiós de comparar aquest resultat amb el de les eleccions anteriors, fetes encara amb la llei electoral antiga, amb menys nombre de diputats i sense la representació proporcional.

Les eleccions anteriors donaren el resultat següent:

Govern ...	58
Republicans ...	36
Independents ...	10
Treballistes ...	17
Pagesos ...	7
Total ...	128

En la nova Dail hi haurà, doncs, 108 partidaris de l'Estat Lliure i 45 partidaris de la República irlandesa, car un dels treballistes elegits és larkinista. D'aquests 108 diputats, 94 votaran amb el govern en totes les qüestions essencials.

Si els republicans no van al Parlament, el govern tindrà una majoria de 17 diputats sobre els pagesos, els treballistes i els independents junts. Si tots els republicans elegits, incloent-hi els nombrosos detinguts, ocupen llurs llocs, el govern podrà comptar amb el concurs dels pagesos i dels independents per a mantenir la Constitució de l'Estat Lliure.

La victòria del govern és encara més gran, com diem ahir, si ens fixem en el nombre de vots que ha obtingut.

Govern ...	415.143
Republicans ...	286.161
Independents ...	94.291
Treballistes ...	142.388
Pagesos ...	135.972
Total ...	1.073.955

El govern ha obtingut, doncs, gairebé el doble de vots que els republicans.

Els republicans obtingueren la majoria dels vots en les circumscripcions de Clare, Kerry, Leix-Offaly, Longford-Westmeath i Waterford; els treballistes, en les de Kildare i Wexford; i els pagesos en la de Cork. En les altres 21 la majoria ha estat del govern.

Ara el més interessant serà veure la conducta que seguiran els republicans. Sembla que, almenys una fracció, aniran a la Dail, invocant el precedent dels republicans de l'Àfrica del Sud que segueixen a Herzog.

JOAQUIM PELLICENA I CAMACHO

Les pàgines on es parla de l'apologia de l'ordre, de la idea i sentiment patriòtics i dels beneficis de la religió catòlica, a través de l'obra barressiana, són un model de tacte, d'erudit escorcollament, de precisió elegant.

Heu's aquí un text documental de M. Maurice Barrès que fa referència a la seva actitud vis a vis del catolicisme:

«L'oeuvre, selon le Christ et l'Eglise, je ne l'ai pas promise, et on ne l'attend pas de moi. Mais je prétends, par mes moyens propres, par une certaine beauté, une certaine harmonie, par quelque chose de noble et de pur, faire oeuvre religieuse».

La frase «per une certaine beauté» per ella sola constitueix tot un diagnòstic.

«Nul autant que Barrès n'a subi l'influence de l'esthétisme renanien» — conclou N'Henri Massis.

En Maurice Barrès podria, en efecte, fer seves aquestes paraules:

«Les dogmes catholiques nous blessent, mais leurs vieilles églises nous enchantent».

Un catòlic no és insensible, ni de molt, a un testimoni parell, però no se'n acontenta, no se'n pot acontentar de cap de les maneres. El catòlic veritable és un assadegat de veritat total, no de veritats parcials, per belles i atractives que elles siguin. Un catòlic veritable ha d'allunyar-se forçosament de tota confusió, de tota desviació, de tota mutilació en aquest sentit.

N'Henri Massis, en resum, després de posar en el lloc d'honor que correspon a M. Maurice Barrès, i de fer ressaltar, al final, una preciosa possibilitat de conversió, escometa imple-

cablement la part falsa o corrompuda de la seva obra, denunciant el mòbil pregon del que apropa, defensa i enlaira la veritat, no per convicció optimista, sinó per pessimisme, per esteticisme, per desesperació, diríem.

En els tres casos remarcables d'imoralisme o amoralisme consubstancials que estudia N'Henri Massis en el seu llibre, l'escriptor, el crític, l'apologista catòlic, no nega, ans al contrari, insisteix com cal sobre el gran valor estètic dels mateixos.

«Il ne s'agit donc pas de condamner l'art, mais de le soumettre à la vérité, qui seule a des droits sur lui, en ce qu'elle vise une fin plus haute: le bien suprême de l'homme».

Repetim una volta encara: N'Henri Massis és, sens dubte, de talls secundaris a part, l'esperit amb el qual ens sentim, dins l'àrea espiritual, més fraternalment d'acord.

El seu darrer llibre «Jugements», és, potser, de tots els llibres publicats en aquests temps darrers, el més important, el més oportú, el més eficaç. És un llibre de combat i de pau alhora. És un llibre que voldríem entre les mans de tots els nostres llegidors.

JOSEP MARIA JUNOY

(1) Vegeu LA VEU DE CATALUNYA. Dates: 23 d'agost, i 1 i 4 de setembre.

Publicacions rebudes

— «El Financiero», de Madrid. Núm. 1.175.
— «Los Estados Unidos», de Barcelona. Núm. 30 i 31.
— «Orientaciones», de Madrid. Núm. 6.
— «Revista de Economía y Hacienda», de Madrid. Núm. 35.

ALLETRES I LLIBRES

Pronòstic de setembre

El roser, oh Milisa, ple de roses,
el parral, oh Milisa, tot raïms!
Besa la fina llum totes les coses
en les pauses del vent i dels ruixims.

Envers un món sens ira ni guspira
una mística pau ix dels avençs,
i a les brancades el fullam sospira
tot bellugat d'auguris tremolencs.
Però amb mil tiges d'or el camp descansa;
i va endolint tot pensament esquiu
el cel, on han deixat una recança
tantes Mares de Déu d'aquest estiu.

Oh tu, que els dies abrandats anares
al xipolleig magnífic dins la mar,
i a l'avalot de les amigues clares
i de la dansa al giravolt preclar!
Jo sé que a voltes el teu goig et pesa
i que en petits silencis et reculls
i veus un que és absent, però que et besa
quan cau en les parpelles sobre els ulls.
Tot just podies, en vinyars o cales,
di el seu nom poc a poc i mig cantat.
Sols pogué ton sospir obrir les ales,
tos braços amoixar ta soledat
a l'hora que et voltava fosca, humida,
la invisibilitat sense perill,
quan baixava la fosca espesseïda,
travessada només d'un cant de grill.

Llanguex del sol la cabellera saura.
El dia, amb quina pietat no llui!
On va la gent quan tot el món es daura?
En tot el món no trobaràs ningú.
Tenir fred! Tenir por! Quin sacrilegi!
Aixeca't tu suau vers ton destí.
Ix de la casa que ningú no et vegi.
El pur setembre et mostrarà un camí:
un camí curt on no seràs sotjada
sinó d'algun aloc o un passerell;
fa només una sola recolzada,
i quan la tombis, el veuràs a ell.
I ell t'alçarà damunt la terra nua
(i, per veure't lluir, contralaror),
com una àmfora viva que traspua,
argentadissa tota de frescor.
Hauràs trobat sota la llum minvada,
quan alen formiguers un funeral,
com a recer de tota maltempada,
la quietesa d'un mirar lleial.
Quan allà a l'atri de ponent, tot brasa,
el sol es pongui sobre un vent que puny,
oh que petita et semblarà la casa
de tos pares, llavors, i que lluny!
Esmentaràs vora ta llar novella
entre un flameig de besos i tióts
la foscor d'aquells vespres de donzella
i el tancament d'inútils porticons;
i el deixar caure (mai per mai tement
que truqués a la porta mà imprevisita),
la teva sabateta al paviment;
i el parenostre amb la boqueta trista
empicada d'un enyorament.

JOSEP CARNER

La poesia d'En Costa i Llobera

Quan sortí el primer llibre de poesia d'En Costa i Llobera, només fou el silenci barceloní un crític amb una nota periodística que el poeta considerava fins ofensiva; aleshores es produí una crisi religiosa: ara a Roma, on li s'acenyiren el sacre eingol, semblava que volia abandonar la poesia, donant-se exclusivament al sacerdot. En Sardà, amb el llibre de poesia a les mans, no es sabia estar de protestar-ne: «no reneguem de les tendències religioses», escrivi; poden ser fonts de poesia. Però En Costa i Llobera ens fa pensar i fins dir hegètics i ens arriba a fer desitjar que el fons de les odes d'Hòmer, de les anis, segons diuen amics seus, és un admirador, sortit i prengues alguna Lídia temptadora que li corra el cervell i li fustegés la sang i el poeta que corre per les seves venes (7).

Però En Sardà no es planyia amb raó que li sobrés. A cada cosa no cal demanar-li més d'allò que pot donar. I bé: a la poesia d'En Costa i Llobera no se li podia demanar agitació, emoció torbadora; era i continuaria essent imatge de l'home. Del respecte que l'home es tenia a si mateix i a la seva vida.

Aquella noblesa, aquella majestat logada, tenen en ell una profunditat que les avalora; aquella noblesa no és superficial ni vana, no és estocisme buit, no és ridícula escola literària, no és futilitat que s'agenci d'exquisiteix endegant-se maniacament els plectres de la tònica; té un fons humà que mai desdii. I aquest fons de les poesies d'En Costa i Llobera és una puresa d'esperit, de vau, de tot, de vida. Ho ha dit l'Alcover en l'admirable estudi que prefacia les «Obres completes»: «l'intima puresa era, més que la cultura, el secret d'aquella límpida ètica i estètica que respandeix ja en els seus assaigs d'adolescència».

La part més admirable de la seva obra és aquella que transparença mai-

llor l'ànima del gran poeta: un cor d'àngel, una intel·ligència clara i ben nodrida, una imaginació neta i vigorosa, una art a la vegada neta i estudiada; prenent paraules seves podríem dir:

«ànima plena d'aubada,
cor novell, cor escolit».

Allà on hi ha harmonia, allà, deia Plató, ha d'haver-hi la veritat. Si volem saber la veritat íntima de l'esperit i de la vida del poeta, la trobem, benauradament, quan cerquem el major equilibri i l'harmonia més pura dins la seva obra.

La línia que separa el bé i el mal, la bellesa de la lleïtor, la distíngi netament. Segui el seu camí sense vacil·lació ni complexitat; cap mena de negligència: d'ell, tan artista, mai no hauríem pogut dir:

«le negligenze sue sono artifici».

Tot en ell fou d'una meravellosa simplicitat, que ben avenia amb la meditació i l'estudi; la seva obra és profundament sincera.

JOSEP MARIA CAIRDEVILA

(2) Joan Sardà. «Obres escolides». Serie catalana. 1924. Vol. I. pàg. 237.

Les primeres edicions de la «Fundació Bernat Metge»

III

Si home sagacíssim procedís a establir una «Història crítica de cultura comparada», realitzada amb un rigorós criteri de biòleg i matemàtic alhora, potser no feta difícil veure que, malgrat els grans fenòmens comuns, totes les cultures són diferents — proporcionalment diferents a l'exponent institut — valor dels instints — de cada nacionalitat o poble.

Existeixen en totes les cultures del món, tres grans fases: la primitiva, la clàssica i la decadent. O sia: barbàrie, formós equilibri i decadència. Però les valors i les formes d'aquestes valors, de cada període i en cada nacionalitat, tenen, naturalment, un estil de realització original i distint. Hi ha pobles que, tot just iniciada la barbàrie produïda primitiva, ja ascendeix al clasicisme. Un altre, tot just adquirint l'or clàssic, ja ruïlla en una llarguíssima decadència. I altres, en fi, a despit d'una excel·lent cultura, malgrat una munió de bels encerts, no han assolit encara llur època clàssica. I si, per comoditat de llenguatge, així es diu de certa època llur, en més per la cronologia, que no pas per la valors, per les condicions clàssiques de les obres d'aquell temps.

Perquè, no tots els pobles o nacionalitats tenen una mateixa bel en el fenomenatitz de llur cultura. El superorgànic fenomen de la cultura, no és certament comparable a un fenomen biològic qualsevol, que dintre d'uns certs límits, deu forçosament d'operar-se d'una i una altra manera general. Sembla que en el fenomen superorgànic, dit cultura, hi ha uns certs graus de llibertat, molt més nombrosos i més imponderables, — incalculables, per tant, — que no pas els d'un soldat. I així, en tots els pobles, les característiques són diferents, encara que, l'arbitraria divisió mental més amunt establerta pugui, amb més o menys d'efort, ésser aplicada a tota cultura, i a l'aduc, conat de cultura.

Aquestes consideracions conduï-

xen a un apassionant problema, que es condensa en aquesta pregunta: quina és la diferència entre cultura i civilització? Parant amb veritable precisió ara: és legítima aquesta pregunta? És a dir, té sentit aquesta diferència — Existiria, com sembla pretendre algun alemany, una oposició fonamental entre cultura i civilització? És possible aquesta antinomia en nostres aligues d'antiqua, «en nostres clàssica i mediterrani climes l'ànima? — Al nostre entendre, no.

Una oposició pot certament existir entre dues cultures — o entre dues civilitzacions, o dos «estils» de civilització. Però, entre cultura i civilització, encara que els homes de l'Europa central oreguin el contrari, no té un sentit pensable, quasi no és humà. Perquè no hi ha manera de dissociar cultura de civilització. Cal que existeixin. Si així no és, hom no pot pas acordar a una col·lecció d'experiències mentals i pràctiques — en excels rudimentàries i primitives — el nom de cultura, el títop de civilització. Cultura i civilització, pròpiament dites, no comencen en un poble o nacionalitat fins que, ultra les particulars mesures mentals característiques de la seva personalitat, se n'escanen d'altres que, sense molla, poden adoptar els altres grups humans. O sia, en un mot, quan han trobat una valor universal per a tot segment pràctic o purament mental de la vida de l'home. Tot poble o nacionalitat, que ha donat algunes valors universals, més o menys riques, pot dir amb propietat que compia amb una cultura i una civilització.

Ara, reduir aquesta magna qüestió de la cultura i la civilització, com fan temmateix francesos i alemanys avui, a un duel entre França i Alemanya — com si les altres nacions no existissin — no és lícit. Tampoc és de veritable europeu. Sembla una regressió. Perquè Europa, és alguna cosa més que l'aferrissada fluita secular entre aquells dos grans pobles, ara orbes de passió, vessant malevolança i malícia. Les antinòmies de Thomas Mann, en realitat, no existeixen sinó per una necessitat de defensa. La resposta que dona a aquestes antinòmies André Fauconnet, en el «Mercure de France» del dia primer d'aquest mes, sembla una extrapolació, o, millor dit, una actualització d'aquells famosos arguments sense contingut pensant del temps de la guerra. — La cultura — representada per la filosofia pessimista i la música, és tan poc patriòticament exclusiu d'Alemanya, com la Civilització — antítesi — representada per la filosofia optimista i l'eloqüència ho és de França. Cert que modernament aquestes dues nacionalitats han estat les que han donat uns valors universals. Però, d'importantíssimes també n'han ofertes les altres nacionalitats. I n'oferran en dia els catalans. D'aleshores ençà, l'aportació catalana al cabal de coneixements universals ha estat gairebé nul·la. Aquesta missió gravíssima, tot justament ara comença de corregir-se. Aquest començament de esmena, és en l'obra de la «Fundació Bernat Metge» — obra que la majoria de les nacions europees iniciaren en el Renaixement. És a dir, per a precisar, l'obra de la Fundació Bernat Metge completa les altres que es porten a terme.

I heu's aquí una observació pronyada de reflexions. Els catalans no integren en català als «clàssicament clàssics» sinó en últim terme, quan ja totes les altres nacions n'han fet més o menys profitosa «digestió». És una malura? És un avantatge? És, indiscutiblement, una «millora», perquè aquesta obra es realitza amb totes les garanties mentals i patriòtiques. El nombre d'interrogacions, que sobre el fet de no incorporar fins ara totement als «clàssicament clàssics», poden acudir a tot català pensant i patriota, és, en veritat, no solament gran, sinó «vertiginós», i ple de profunda emoció. Cada interrogació és un problema i cada problema com una dolorosa llaga. Per exemple: com explicar aquell morir lentament en el Renaixement, — llavors que tothom prenia ufana — i resuscitar en el segle passat en tant que poble, quan el nivell cultural català assolí son màxim límit inferior? Com comprendre aquella col·lectiva i nihilista manera de renunciar al «poder» en el Renaixement i el sentimental estil d'aspirar-hi en el passat segle? És que una

cosa condicionava l'altra? Els catalans, instintivament, s'haurien sentit com la reserva d'Europa, — d'un futur dia? — Els catalans són «ridats a retrobar llur influència d'antany? — La cultura, la política, la ricor i el patriotisme aconsellen avui, de respondre amb tota energia d'una manera afirmativa. — I el que fóra bellament interessant seria un estudi perspiciu d'aquell aturament inexplicable del Renaixement, comparat amb el «retorn» a la personalitat nacional del XIX segle. Un excel·lent psicòleg podria exercir-hi la seva pulcrança analítica, i, si fos doblat d'un historiador, els catalans serien possessors d'una nova i tònica lliçó d'aquell fenomen complex, ruïna aparent d'un gran poble. Aquell gran poble deixà esmunyir-se de les seves mans totes les grans probabilitats del Renaixement, i ara n'expia l'errada. L'obra de la «Fundació Bernat Metge» és com una correcció d'aquest error. — I d'aquí la seva gran importància. — Aquests bells i clars volums de la «Fundació Bernat Metge», amb aquest encertadíssim format, són, en principi i abans que res, «una veritable restitució». Es dona als catalans el que se'ls «devia» de tant de temps. Els catalans, així, són pocs d'un deute i ensem honrats amb l'esplèndida manera que són pagats.

D'aquests primers volums de la «Fundació Bernat Metge», potser no se'n deuria fer una crítica encada, la millor, la possiblement millor de totes, essent la pura joia, la veritable alegra de veure'n la realitat. Saber i tenir la certesa que l'obra no serà interrompuda, sinó per excepcionalis circumstàncies, és altre motiu de satisfacció per als que han aspirat sempre a una Catalunya fermament, poderosament utilitad, pel que fa a cultura. El perfecte utilitadge de cultura portarà necessàriament els altres. Seria insensatesa negligir els altres utilitages; seria així com una suicida indefensió. Aquest migfer no escauria als catalans, que tenen l'empenta d'empendre obres de veritable prova, d'excel·lent tramp de la voluntat, com la de la «Fundació Bernat Metge».

Sembla ésser encara oportú parlar del gran i tràgic Lucreci, quan aparegui el segon volum. Llavors serà ensem més escaient fer-ne un estudi. Les genials induccions de Lucreci l'actualitzen. Altament aquesta és la condició primera de tots els grans homes i pensadors: ésser eternament actuals. La mateixa obscura vida del poeta-pensador permet encara belles psicologies.

Es de creure que només un graciell atzar ha permès que després del profund Lucreci, com a contrast el més viu, aparegués l'obra mica soma del bon Corneli Nepos, que com diu ell mateix en el «Praefatio»: «Non dubita fore puerisque. Attice qui hoc genus scripturae LEUE et non satis dignum summorum virorum personis indicent» etc., etc. Perquè, en efecte, aquest llibre de «Vides d'Homes Il·lustres», és «leue», o sia, com tradueix M. de Montoliu, frívol; i més que frívol, lenger, per la desproporció entre els temes i la manera com són tractats. Ara, aquesta desproporció no exagerada, reveladora d'un caràcter i aduoc potser d'un sector de la societat romana de l'època predecessora de l'imperi, no està exempta d'un cert encís. Però aquestes «Vides» i la traducció plena d'escaient de M. de Montoliu, — allargant-se massa el present, — bé caldrà comentariar-les en altre article.

CRISTÓFOR DE DOMÈNEC

Agost 1923.

Les Revistes

«LA REVISTA»

El sumari dels números 189 i 190 de «La Revista» és el següent:

«Les escombraries del materialisme i l'històric», per R. Rucabado. — Moralitat i pretextos, per J. M. López-Picó. — Neo-Popularisme, per A. Escalas. — Poesia rossellonesa: Font de l'alzina. — Font de Mont Oriol. — Nit de maig, per Insep Sebastià Pons. — Tibullus, del llibre I, elegia III, per C. Fages de Climent, traductor. — Els llibres, per O. S. — Les Arts Plàstiques, per R. B. — Les Revistes.

TAQUIGRAFIA CATALANA
DE
J. ELIAS JUBERT
El millor llibre de taquigrafia
De venda en totes les llibreries
en la nostra Administració

